

OPETUSMINISTERIÖN TILINPÄÄTÖSKANNANOTTO KUOPION YLIOPISTON VUODEN 2006 TOIMINNASTA

1. TULOKSELLISUUS JA TULOSTAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

1.1. TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS

Yliopiston toiminnan taloudellisuudessa ei ole tapahtunut olennaista muutosta. Tuottavuuden osalta edellisvuosien myönteinen kehitys on ainakin hetkellisesti pysähtynyt.

Yliopiston liiketaloudellisen maksullisen toiminnan tuotot alenivat hieman edellisestä vuodesta. Tuotto- ja kannattavuustavoitteita ei saavutettu. Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus oli 84 %. Yliopiston omin varoin katettavaksi jäi 3,2 M€. Toimintamäärärahoja siirtyi seuraavalle vuodelle 16,2 M€, mikä on edellistä vuotta vähemmän.

Yliopiston rakenteellisen kehittämisen kauaskantoisin hanke on Joensuun ja Kuopion liittoyliopistohanke, jossa päämääränä on rakentaa Itä-Suomeen riittävän vahva ja kansainvälisesti kilpailukykyinen yliopistokokonaisuus. Pyrkimys Itä-Suomen kolmen yliopiston yhteisen aikuiskoulutusyksikön perustamiseen on kannatettava.

Liittoyliopistohanketta tulee kehittää niin, että se kattaa yliopistojen kaikki koulutusalat ja toiminnot. Yliopiston tulee koordinoita liittoyliopistohanke ja paikallisen ammattikorkeakoulun kanssa tapahtuva yhteistyö siten, että ne täydentävät toisiaan.

1.2. TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA

Yliopiston painoalavalinnat tukevat tieteellisen, hoidollisen ja alueellisen osaamisen yhteistoimintaa. Tutkijankoulutusta yliopisto on kehittänyt monipuolisesti huomioiden työelämätaidot laajassa mielessä ja tutkijanuramahdollisuudet niin tutkimuksessa kuin muissakin tehtävissä. Yliopiston luomat post doctoral-tutkijanvirat ovat keskeisiä tutkijanuran tukemisessa. Tohtorin tutkintotavoitteen saavuttamisaste oli 112 %.

Yliopisto on kehittänyt opiskelijavalintojaan laatimansa strategian mukaisesti. Kaikilta osin asetettuja tavoitteita ei ole saavutettu. Esimerkiksi hakukohteiden määrä ei ole vähentynyt toivotulla tavalla eikä uusien, saman keväänä toisen asteen päättäneiden opiskelijoiden osuus opintonsa aloittaneista ole noussut merkittävästi. Uuden tutkintorakenteen toteuttaminen on edennyt pääosin ongelmitta. Valtakunnallisten tukihankkeiden merkitys on ollut suuri sekä yliopisto- että koulutusaloittain.

Yliopiston ylempien korkeakoulututkintojen tavoitteen saavuttamisaste oli 105 %. Tavoitteen saavuttamisessa onnistuttiin yliopiston kaikilla koulutusaloilla. Opetuksen kehittämiseen ja opintojen ohjaukseen suunnatut kehittämistoimet ovat osoittautuneet tulokselliseksi. Täydennyskoulutuksen ja avoimen yliopiston opiskelijamäärät ovat laskeneet eikä avointa tutkintoväylää koskevissa tavoitteissa ole edistytty.

Yliopisto on aktiivinen alueen menestykseen ja hyvinvointiin vaikuttava toimija. Yhteisprofessorit sektoritutkimuslaitosten kanssa ovat auttaneet professorikunnan vakiinnuttamisessa.

Määräaikaisten henkilöstön määrä kasvoi edellisestä vuodesta ja on 54 % kaikista palvelussuhteista, mikä on enemmän kuin yliopistolaitoksessa keskimäärin. Yliopiston henkilöstön työtyytyväisyyttä arvioitiin viimeksi vuonna 2005. Kysely uusitaan vuonna 2007. Yliopistossa suoritettiin tilojen ja kampusalueen esteettömyyskartoitus vuonna 2006. Kartoituksen tulokset on otettu huomioon meneillään olevassa opetustilojen korjaussuunnittelussa.

Yliopiston tulee kehittää opiskelijavalintoja siten, että yliopistojen yhteishakujärjestelmään siirtyminen on mahdollista vuoden 2008-2009 valinnoissa.

Täydennyskoulutuksen laatua ja tehokkuutta tulee parantaa sekä huolehtia aiempaa paremmin akateemisen väestön osallistumismahdollisuuksista. Avoimen yliopiston kehittämisessä tulee painottaa aikuisväestön osaamis- ja sivistystarpeita, parantaa työikäisen aikuisväestön mahdollisuuksia hankkia (alempi) korkeakoulututkinto sekä tehostaa alueellista yhteistyötä.

Toimenpiteitä perusteettomien määräaikaisten palvelussuhteiden vähentämiseksi tulee jatkaa. Yliopiston tulee henkilöstrategiassaan varautua rakenteellisen kehittämisen ja tuottavuusohjelman aiheuttamiin henkilöstörakenteen muutoksiin.

2. TULOKSELLISUUDEN RAPORTOINNIN ASIANMUKAISUUS

Yliopisto on laatinut tilinpäätöksensä noudattaen opetusministeriön 18.1.2007 antamaa suositusta yliopistojen tilinpäätöksen rakenteeksi, jossa on otettu huomioon myös Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomuksissa esiin nostamia kehittämistarpeita.

Yliopisto on käsitellyt varsin kattavasti yliopistolle asetettujen tavoitteiden toteutumista. Taloudellisuuden ja tuottavuuden kehitystä on tarkasteltu aiempaa systemaattisemmin. Toteutunutta kehitystä arvioitiin aikaisempien vuosien tuloksiin ja tavoitteisiin, mutta vähemmän vertailuja tehtiin suhteessa yliopiston kannalta keskeisiin muihin yliopistoihin. Toiminnan tuloksellisuutta tarkasteltiin edellisiä vuosia laajemmin tunnuslukujen avulla. Yliopiston elinikäisen oppimisen strategia on kattava ja antaa hyvän pohjan jatkotoimille.

Sopimuskauden 2007-2009 tulosneuvotteluihin liittynyt tiedonvaihto ministeriön ja yliopistojen välillä tapahtui kokonaisuudessaan KOTA -tietojärjestelmän kautta ja itse valmisteluprosessikin pääosin. Prosessin onnistumisen kannalta tärkeää oli, että yliopiston toimitettavaksi pyydettyjen tietojen luotettavuudessa ja annettujen määräaikojen noudattamisessa ei ollut ongelmia.

Edellisessä tilinpäätöskannanotossa esitetyt kehittämistoimet ovat edelleen ajankohtaisia. Ohjauksen näkökulmasta on tärkeää, että yliopisto seuraavissa tilinpäätöksissä arvioi nykyistä tarkemmin, mistä mahdolliset tavoitteiden ja saavutettujen tulosten väliset erot johtuvat. Keskeisten arviointihankkeiden ohella niiden tuloksia ja päätettyjä jatkotoimia tulee käsitellä laajemmin.

Yliopiston on huolehdittava, että Valtiokonttorin ohjeistuksen (15.6.2006, Dnro 207/03/2006) mukaisesti vuoden 2007 lopusta lähtien tuloksellisuustiedot sekä suunnittelun ja seurannan asiakirjat julkaistaan Netrassa.

Yliopiston on kehitettävä rakenteellisen kehittämisen ja tuottavuushankkeiden toimenpiteiden, voimavarojen uudelleen kohdentamisen ja henkilöstövaikutusten seurantaan siten, että näistä voidaan luotettavasti raportoida osana tilinpäätöstä. Asianmukainen raportointi on erityisen tärkeää, koska ministeriö on osoittamassa merkittävää hankerahoitusta rakenteelliseen kehittämiseen.

3. OPETUSMINISTERIÖN TOIMENPITEET TULOSELLEISUUDEN PARANTAMISEKSI

Korkeakoulujen rakenteellisen kehittämisen linjaukset valmistellaan Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman lausunnolle lähtevään luonnokseen kesäkuun aikana. Kehittämissuunnitelman hyväksymisen jälkeen valmistellaan konkreettinen ja yksityiskohtainen toimenpideohjelma helmikuun 2008 alkuun mennessä. Tähän liittyen opetusministeriö käynnistää selvityksen ruotsinkielisen korkeakoulutuksen rakenteesta ja koulutustarpeista.

Yliopistolain ja siihen liittyvien muiden säädösten kokonaisuudistuksen valmistelu käynnistetään välittömästi. Valmistelun aikana kuullaan riittävästi yliopistoyhteisöä ja sidosryhmien edustajia, niin että uudistuksen linjauksille varmistetaan laaja tuki. Tavoitteena on valmistella tarvittavat hallituksen esitykset niin, että ne voidaan antaa eduskunnalle kevätestuntokaudella 2009. Tässä yhteydessä yliopistojen taloudellista autonomiaa lisätään mahdollistamalla yliopistoista julkisoikeudellisia oikeushenkilöitä tai yksityisoikeudellisia säätiöitä. Samanaikaisesti uudistetaan yliopistojen hallintoa ja päätöksentekojärjestelmää.

Yliopistojen ohjaus- ja rahoitusjärjestelmän uudistaminen valmistellaan lainsäädäntöuudistusten kanssa samassa aikataulussa, siten, että vuonna 2009 käytävät kauden 2010-2012 tulosneuvottelut voidaan käydä uudelta pohjalta. Yliopistojen tutkimustoimintaa ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta kuvaavia indikaattoreita ja tilastointia kehitetään osana ohjauksen uudistamista.

Yliopistojen toiminnan laadun ja laadunvarmistusjärjestelmien kehittämiseksi Korkeakoulujen arviointineuvosto auditoi kaikkien yliopistojen laadunvarmistusjärjestelmät vuoden 2011 loppuun mennessä.

Valtion tuottavuusohjelmaa tarkistetaan siten, ettei se heikennä yliopistokoulutuksen laatua sekä tieteen ja tutkimuksen vaikuttavuutta.

Kansainvälistymisen kansallisen strategian valmistelu käynnistetään niin, että uusi strategia on valmis vuonna 2009.

Opetusministeriö seuraa korkeakoulukeksintöjä koskevan lainsäädännön (369/2006) toimivuutta ja täytäntöönpanoa yliopistoissa.

Opetusministeriö käynnistää yhteistyössä yliopistojen kanssa selvitys- ja valmistelutyötä avoimen yliopiston kehittämissuunnitelman sekä hallitusohjelmaan sisältyvien täydennyskoulutusmahdollisuuksien laajentamista sekä oppisopimustyyppisen koulutuksen käyttöönottoa koskevien tavoitteiden edistämiseksi.

Opetusministeriö tukee yliopistojen toimia kustannuslaskennan kehittämiseen ja työkustannusten oikeaan kohdentamiseen liittyviä kehittämistoimia ottaen huomioon valtiovarainministeriön kokonaiskustannusmallityöryhmän tulevat suositukset. Merkittävimpana yksittäisenä toimena on opetusministeriön tukema projektimuotoisen tutkimustoiminnan hallinnoinnin kehittäminen.

LIITTEET

LIITE 1 Määrällisten tavoitteiden toteuma